

Once upon a time in the eyes of Hollywood

MAGMA MET AXELLE VERKEMPINCK, GIOVANNI BAUDONCK, HAIDER AL TIMIMI

Het subtiele verschil tussen iconen, rolmodellen en clichés

Klaas Tindemans
Gezien op 19 april 2025
Antigone, Kortrijk

Al voor het vierde jaar presenteert Magma, een sociaal-artistiek platform voor ‘jong geweld’ binnen Antigone Kortrijk, een nieuw werkstuk. ‘Once upon a time in the eyes of Hollywood’ kwam voort uit een jaar zondagse workshops en een week keihard doorwerken. Axelle Verkempinck, Giovanni Baudonck en Haider Al Timimi coachten, inspireerden en regisseerden deze hyperdiverse groep. Dit jaar werkte die rond de relatie tussen film en theater. Ze kwam zo uit bij Hollywood-iconen. Clichés dus, die ze stevig en venijnig aanpakken. Dat levert soms spetterende scènes op. Die doen je vaak vergeten dat dit een educatief project is dat niet pretendeert ‘kunst’ te zijn.

26 APRIL 2025

Over een educatief project schrijf je best geen recensie, en al zeker niet over een toonmoment. Als iedereen het beste van zichzelf laat zien wordt kritiek al snel futiel. Toch volgt hier een bespreking van ‘Once upon a time in the eyes of Hollywood’. Omdat deze spelers er zelf niet voor terugdeinzen om hun werk aan de openbaarheid prijs te geven; omdat ze zelf uitermate trots zijn op hun voorstelling; omdat ze opbouwende kritiek verdienen, misschien zelfs nodig hebben.

Dergelijk toonmoment legt bloot waar het in een proces, dat zowel educatief als artistiek is, om te doen is: hoe leer je omgaan met inhouden, hoe dragen vorm en spel bij aan een beter begrip van die inhouden? In de eerste plaats willen de spelers zelf die vragen beantwoorden, maar uiteindelijk komen die ook terecht bij een publiek. In de grote zaal van Antigone zelfs. Kan je zien wat er gebeurd is bij deze spelers, een jaar lang? Is dat opwindend, ontroerend of fascinerend?

Voor de deelnemers aan Magma gaat het in wezen over representatie. Vandaag worden we allen overspoeld door een mateloze beeldenstroom. Veel daarvan is bagger die snel vergaat, maar soms blijven zo'n beelden van mensen en omgevingen hangen ons (onder)bewustzijn. Kleurrijke beelden die fel contrasteren met de meer of minder grauwe kleur van het echte leven, maar toch, impliciet of expliciet, pretenderen dat echte leven te representeren. Ze spiegelen ons de dromen voor die we mogen koesteren en de idealen waarvoor we geacht worden te strijden, ook al zijn die niet altijd even zuiver op de graat.

'Hollywood' is het symbool voor dat zinloze streven, hoe geëngageerd en veelzijdig de verhalen die men daar vertelt ook zijn. De film 'Black Panther' van Ryan Coogler (2018), onderdeel van het Marvel universum (superhelden dus), is daarvan een goed voorbeeld: de esthetisch én politiek geraffineerde vertaling, in de context van een geïdealiseerde *Black nation*, van de veel prozaïscher strijd die zich in zogenaamde probleembuurten, maar ook in fabrieken, distributiecentra, openbare scholen, gevangenissen, en andere precaire biotopen afspeelt in de Verdeelde Staten van Amerika (en de rest van de wereld).

Wat als we de stereotypen van Hollywood, zelf volgespoten met (figuurlijke) steroïden, eens aan een infuus van realiteitszin zouden leggen?

Wat als we de stereotypen van Hollywood, zelf volgespoten met (figuurlijke) steroïden, eens aan een infuus van realiteitszin zouden leggen, wat als hun boodschappen écht uitdagend, irritant én radicaal zouden zijn? Zoiets heeft Magma zich afgevraagd, dat beeld ik mij toch in. Sympathieke gangsters, hologige zombies, brandschone superhelden (liefst representatief voor een diverse samenleving): het zijn allemaal beelden en modellen die aan de oppervlakte blijven. Enkel slimme filmanalisten zien ze als meerduidig. Militant zijn ze echter zeker niet.

Op het toneel staan, naar achteren toe, twee caravans. Eén ervan toont in neonletters meteen dat hier over Hollywood gefantaseerd wordt. In de caravans is van alles gaande, en dat blijkt ook uit de schokkerige beelden die op de witte wand van één caravan geprojecteerd worden. Een scène lijkt uit een gangsterfilm te komen, iets als 'The Godfather', met kenmerkend Italo-Amerikaans accent. Tot één van de gangsters in huilen uitbarst: dat past niet bij het cliché. In de andere caravan schudt een vrouw wild met de haren. Een paniekaanval? Dan komt ze naar buiten als een vrouwelijke parodie op The Joker.

Maar het toneel wordt nog meer uitvergroot. In de kleedkamers, achteraan, vindt een gevaarlijke ruzie plaats, misschien met fatale afloop, tot de bewoners buitenstormen, naar het hoofdtoneel. Haider Al Timimi volgt alles op de voet met zijn camera. Zijn beelden tonen de details. In de coulissen, aan de zijkant, maakt een deel van het ensemble zich op om als zombie op te komen. Sommigen slagen daar nauwelijks in. Bij één van de spelers (Henk Bourgeois)

gaat het juist de andere kant op. Hij identificeert zich zo fanatiek met zijn zombie-personage dat hij tot het einde van de voorstelling in zijn personage zal vastzitten – dat wordt écht verontrustend.

Maar na de actie, die telkens de illusie onderuit haalt, volgt het sentiment. Ik vermeld twee van de vele beklijvende momenten. In een hallucinante monoloog vernietigt The Joker (Mikah Van Geensberghe) de heldhaftigheid waarmee Batman zich heeft opgepompt als een waanidee. Batman stort daarop in. The Joker triomfeert zwijgend. Zo lijkt het toch. Heel anders is het optreden van de diva (Ensi Emami): met enkele woorden ("can we have light", "can we have music") verandert ze de sfeer. Ze pronkt, met bescheiden bewegingen, met haar glanzende jurk. Een glimlach die even spontaan lijkt maar snel versteent, meer is het niet, maar pijnlijk genoeg – en heel mooi.

Na deze oefeningen in actie en sentiment volgt een prijsuitreiking: een soms hilarische parodie op het Oscar-gala. 'Mickey Mouse' en 'Elon Musk' nemen de honneurs waar, onder meer met een Oscar voor de meest autoritaire persoonlijkheid. Die gaat naar 'Hitler', of toch het portret dat Quentin Tarantino ervan schilderde in 'Inglourious Basterds'. Hij/zij (Volseta Pashaj) houdt een aangrijpend pleidooi voor verdraagzaamheid. Dat werkt nogal ontregelend, beeld en boodschap kunnen moeilijk verder uit elkaar liggen.

Ze schamen zich geen moment voor de stereotypen en halen ze allemaal door de vleesmolen.

In zekere zin zijn deze Oscar-uitreikingen een extra cliché, een cliché op een cliché, over een Hollywood dat eigenlijk slechts in zichzelf geïnteresseerd is en bij deze gelegenheid zijn narcisme extra in de verf kan zetten. Wat op zichzelf al een parodie is op waardering (van artistieke prestaties) wordt dan nog eens als parodie opgevoerd: nogal dubbel op dus. Het heeft ook te maken, dat geven de makers ook toe, met verdelende rechtvaardigheid: elke deelnemer heeft recht op haar of zijn uniek moment, waarop iedereen naar haar of hem kijkt, zonder storingen. Perfect legitiem in deze educatieve context. Mogelijke dramaturgische bezwaren doen er hier even niet toe.

Axelle Verkempinck heeft zich na haar opleiding aan het RITCS helemaal op sociaal-artistieke (jongeren)projecten gestort. Zij weet deze mensen echt wel uit te dagen. Idem voor Giovanni Baudonck. Hij was ooit kampioen *slam poetry* en is nu o.a. actief bij het Brusselse Transfo:Collect, waarvan de werking vergelijkbaar is met Magma. Haider Al Timimi wil als artistiek leider van Antigone reguliere producties en sociaal-artistiek werk nadrukkelijker naar elkaar laten luisteren, en overziet hier het geheel. Hij filmt de voorstelling ook live: hij vergroot details uit en filtert en vervormt het beeld tot zelfs zweet glansrijk wordt. Het onderscheid tussen makers en deelnemers vervaagt in dit project. De spelers hebben alles mee gemaakt. Ze schamen zich geen moment voor de stereotypen en halen ze allemaal door de vleesmolen.

Dat levert een beeld op dat vooral iets zegt over de vrijheid die ze iedereen in dit creatief proces met levende lichamen en scherpe teksten kan nemen. Ook al vallen er af en toe ongemakkelijke stiltes (tekst kwijt?) die het extra spannend maken. Het zegt veel over de straatcultuur in Kortrijk en wijde omgeving – dat is ook de expliciete missie van Magma – en minder over Hollywood. Misschien was dat ook niet echt de bedoeling: de beelden van de werkelijkheid halen het op de beelden van de droomwereld, de werkelijkheidstoets is geslaagd. In dit *streetwise*

universum heb je de *fantasy* van Marvel niet meer nodig, en al zeker geen superhelden. Dit soort theatrale vrijheid mag het professionele repertoire van Antigone nog wat meer besmetten, en dat is ook de bedoeling, denk ik.